

Coaching de Kribbe Sint-Jacob: spelen en leren, materiaal, en taalleren

Wat is spelen?

- Een spel is zelfgekozen, zelfgestuurd
  - Kinderen zijn gemotiveerd en geprikkeld, gebruiken hun verbeelding
  - Er zijn 'regels', maar die laten veel ruimte voor creativiteit

Wat leren we tijdens spel?

- Sociale regels (elkaar niet plagen, voorzichtig zijn met de spullen, niet pijn doen...)
- Technische regels (Hoe gebruik je een pan? Hoe werkt de kassa?)
- Strategische regels (Wie mag eerst? Wie is de dokter? Wanneer is het spel afgelopen?)

Wat we nodig hebben om te spelen is het volgende:

- Uitdagend materiaal, dat je kan verkennen, onderzoeken...
  - o **Motorische ontwikkeling:** speelgoed binnen handbereik, ruimte om te bewegen, uitdaging...
  - o **Zintuiglijke ontwikkeling:** beperkt maar gevarieerd aanbod, dat de kinderen kunnen ontdekken met alle zintuigen
- Waar je mee kunt spelen zonder handleiding
  - o Soms gaat het om materialen die je zo uitkiest dat je ze met elkaar kunt combineren, en soms gaat dat om 'kosteloos waardevolle' materialen (karton om op te kleuren, droge pasta in de zandbak, wc-rollen om te plooiën...)

Spelen met papiersnippers: scheuren, vastgrijpen...

Bouwen met eierdozen

Babygroepen

Bij de babygroepen is er zeker voldoende veelzijdig en uitdagend materiaal aanwezig. De baby's hebben veel verschillende dingen binnen handbereik en kunnen van alles verkennen de hele dag door.

Bovendien zorgen de begeleiders ervoor dat het aanbod in het lokaal regelmatig wisselt, zodat de kinderen telkens nieuwe dingen kunnen ontdekken of herontdekken. Omdat de materialen op voorhand geselecteerd worden door de begeleiders, vermijd je ook dat er te veel speelgoed tegelijk in het lokaal ligt, en dat is goed: als er te veel ligt, gaan kinderen van het ene naar het andere speelgoed zonder 'écht' te spelen. Als ze minder opties hebben, komen ze vaker tot geconcentreerd, betrokken spelen.

TOP

Wat fijne motoriek betreft, is er veel speelgoed met knopjes, schuifjes, vormpjes... om vast te nemen, in te knijpen, aan te frunniken... kortom: veel kansen om te doen en te verkennen.

TIP

Als jullie op zoek zouden gaan naar meer speelgoed dat bijdraagt aan de fijne motoriek, zou ik gericht nadenken: *wat kunnen de kinderen nog niet zo vaak doen bij ons?*

Zelf ben ik grote fan van spelen met zuignappen die de baby's keer op keer kunnen vastgrijpen en lostrekken. Je kan die vastmaken aan de vloer, maar soms ook aan spiegels, ander speelgoed...

Nieuw aanbod hoeft overigens niet altijd aangekocht te worden, want soms kun je veel met wat je al hebt. Een baby kan een leeg flesje met zich meedragen tijdens het kruipen, het weggooien of laten rollen, het weer oppakken, ermee slaan tegen de vloer en tegen de mat (wat heel anders aanvoelt, en een ander geluid maakt...). Aan het einde van dit verslag, vind je een blog waar een mama uitlegt hoe ze speelt met 'gewone' dingen die ze in huis heeft.

TOP

Wat betreft hun zintuiglijke waarneming, was er veel kleurrijk speelgoed aanwezig. Dat is goed, omdat baby's erg geprikkeld worden door felle kleurcontrasten (felrood versus felgroen, zwart versus wit...). Daarnaast was er ook veel speelgoed dat 'reageert' op de handelingen van de kinderen (een knopje voor muziek, een piano die geluid maakt als je erop speelt, een xylofoon...) en dat dus ook gedrag uitlokt. Toppie!

TIP

Ik zag wel wat variatie in het speelgoed (glad versus zacht, en dus 'makkelijk om vast te grijpen en moeilijker'), maar ik denk dat het een goed idee is om steeds gericht na te denken wat je tegelijk aanbiedt of combineert, zodat baby's meerdere dingen tegelijk kunnen ervaren (iets 'hard' én iets plooibaars, iets dat rolt (zoals een bal) én iets dat 'staat' (zoals een blokje); iets dat 'trilt' als je ergens op drukt versus iets dat geluid maakt, iets dat licht spiegelt...

TOP

Ik vond dat de lokalen heel mooi zijn vormgegeven. Er hangen mooie dingen aan de muren en plafonds, die glitteren, licht vangen, waaien in de wind...

Wat ik ook heel leuk vond, zijn de zachte matten waar de kleintjes op kunnen liggen, klimmen en klauteren, en de grotere dingen in de lokalen waar kinderen in kunnen kruipen, of achter kunnen kruipen (bijvoorbeeld om kiekeboe te spelen). Ik ben ook fan van de ronde, stapelbare 'elementen' die jullie hebben. Het is leuk om ze te stapelen, erop te zitten, erop te balanceren, er balletjes in te laten rollen... dit lokt veel verschillende soorten spel uit.

Peuters: vast versus wisselend aanbod

Ik was eerst bij Sabine en Laura. Ze hebben enerzijds hun 'vaste' hoeken (keukentje, speeltafel, zithoekje/boekenhoekje...). Ik vind het leuk dat Sabine zei dat deze hoeken soms wisselen van plaats (en invulling!) in het lokaal. Ik denk dat dat ervoor zorgt dat de kinderen regelmatig iets nieuws kunnen ontdekken, zelfs tussen die spullen die ze al kennen. Anderzijds hebben Sabine en Laura ook verschillende bakken met speelgoed die je kunt uithalen voor een specifieke activiteit, zoals de trekdierpjes met touwtjes en de blokken waar we buiten mee konden spelen. Bovendien wisselen ze die bakken ook onderling uit. Zo kunnen ze vaak profiteren van elkaars materiaal. Ik zag bij Laura dat er verschillende boekjes in een speelbak lagen, en nadien auto's. Het is leuk dat boekjes op die manier een activiteit kunnen zijn op zich.

Daarna ben ik bij Emily geweest. Hier hebben de kinderen heel leuke (en uitdagende!) dingen gedaan, zoals het speelgoed poetsen met een washandje, en met de wasco's kleuren op een kartonnen doos.

TOP

Ik vond het heel fijn om te zien hoe verschillende soorten speelgoed gecombineerd werden: autootjes en diertjes, bijvoorbeeld. Wat de diertjes zelf betreft, was er een mix tussen 'realistische' dierenpopjes (met textuur), en meer 'speelgoedachtige' popjes (glad, felgekleurd...).

'Realistische' plastic dieren, met veel textuur

Kleurrijke, rondere en gladdere dieren

Het is leuk om verschillende soorten schapjes (realistische, 'levensechte' en meer ronde, felgekleurde...) te gebruiken om kinderen te laten benoemen wat ze zien – of om het zelf te benoemen.

TIP

Je zou, op basis van het speelgoed dat er al is, nog meer variatie kunnen voorzien. Dat kan bijvoorbeeld door er 'zachte' dieren/knuffels bij te halen, of dieren waar je in kunt knijpen/pitsen.

Zachte knuffels van dieren

Bad-dieren waar je in kunt knijpen

Het lijkt me een goed idee om dat bij de auto's en voertuigen ook zo te doen: kleine auto's, ruwe auto's, gladde auto's, stoffen auto's... dat geeft de kinderen kansen om verschillende dingen te ontdekken, én het zorgt ervoor dat je veel woorden kunt gebruiken tijdens het meespelen.

Houten autootjes

Plushen autootjes

Dat kan je ook verwezenlijken door te zorgen voor veel kleurenvariaties: niet alleen rode, blauwe, gele en groene auto's, maar ook roze, paarse...

De kleuren die jullie nu al hebben (bij Laura)

Mogelijkheden voor meer kleuren: oranje, paars, roze, zwart, wit...

Ik ben ook even naar buiten geweest met Laura en Phaedra. Daar was het speelgoed ook uitgebreid, en er was voor elk wat wils. De kinderen die dat wilden, konden zelfstandig rondrijden met de fiets of de auto, tekenen met stoepkrijt, ballen gooien in het 'basketbalnet'... en als ze samen wilden spelen, konden ze vissen in een bak met water. Ik vond dat super tof om te zien, en

het is duidelijk dat de kinderen er erg van genieten als ze naar buiten mogen. Het is leuk dat ze buiten totaal andere dingen kunnen doen dan binnen, omdat er veel plaats is.

Peuters: spelen en ontdekkend leren

Ik merkte bij Sabine dat de kinderen soms wel wat 'hulp' nodig hebben om te ontdekken hoe ze precies met iets kunnen spelen. Het helpt echt als je voordoet hoe ze het meeste uit speelgoed halen, en hun telkens uitdaagt (en terwijl veel benoemt), want zelf spelen ze nog wat eenzijdig.

Ik denk dat het ook interessant is om speelgoed gericht te combineren: boekjes in de poppenhoek, met de auto's rijden over de kussens versus de tafels... zo kan je veel benoemen: "oei, het is moeilijk om een blokkentoren te bouwen op de mat, want de mat is te zacht! Misschien moeten we het eens aan tafel proberen..."

Kansen voor taal: dingen ontdekken

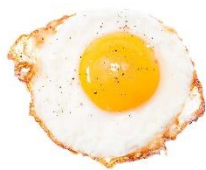
TOP

Er is volgens mij al redelijk wat speelgoed aanwezig in de lokalen dat de kinderen kan helpen om hun kennis van de wereld uit te breiden. Ze kunnen bijvoorbeeld verschillende soorten fruit, groenten, gebak... verkennen in de keukenhoek.

TIP

Misschien kunnen zulke kansen nog vergroot worden door receptenboekjes daar te leggen, of boekjes met foto's van dingen die ze hier in de opvang zelf eten (soep, boterham, patatjes...), slabbetjes voor de pop... Je kan eventueel ook foto's van eten (sneetjes appel, brood, pannenkoek...) afdrukken en lamineren. Zo kan je het materiaal dat je al hebt (bordjes, kommen, spatels...) rijker te maken: het is dan niet zomaar een pannetje, maar een pannetje met een ei in.

Je kan foto's en afbeeldingen van fruit, eten...
gebruiken

Die kan je dan combineren met bestaand
speelgoed, zoals een pan, een bord...

Je kan in de 'bouwhoek' bij Sabine (waar het gereedschap staat, de helm...) bijvoorbeeld ook foto's hangen van blokkentorens die de kinderen eventueel kunnen inspireren om iets (na) te bouwen. Je kan er tekeningen bij hangen van huizen om 'bouwen' verder te visualiseren... Met dat in het achterhoofd, kan je ook voorbeeldtekeningen hangen bij de grote karton waar de kinderen op kunnen tekenen. Dan heb je altijd iets om naar te verwijzen en te benoemen ("zie je de poes? Kan je ook een poes tekenen?").

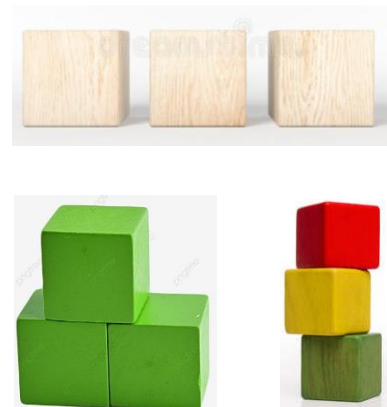
Kansen voor 'doen': zelf spelen, dingen vastmaken, losmaken...

Mij lijkt het alsof het aanbod zo is dat kinderen inderdaad veel zelfstandig kunnen spelen, en kunnen ontdekken. Je zou eventueel nog kunnen kijken naar manieren om ze 'meer' voorbeelden te geven om zelf te spelen, zoals die ik hierboven al gaf: afbeeldingen om dingen na te bouwen, sfeerbeelden (zoals de Lego City afbeelding bij Phaedra)...

Sfeerbeelden of 'praatplaten' bij boerderijdieren

Nabouwen: blokken op een rij zetten, stapelen

Taalkansen bij peuters: speelgoed dat het voor jou makkelijk maakt om te praten, benoemen...

Ik zag veel boekjes, en die maken het ook gemakkelijk om én dingen te benoemen, vertellen, voor te lezen, maar ook om de kennis van de kinderen uit te breiden. Ik zou aanraden om te wisselen tussen prentenboekjes, woordenboekjes, korte verhaaltjes, knisperboekjes... en eventueel brochures (van de supermarkt, Kruidvat, van Sinterklaas...). Je kan deze boekjes in de boekenhoek/aan de mat leggen, of overal in het lokaal boekjes en tekstjes laten voorkomen. Bij Emily zag ik alvast veel boekjes liggen in het rek, en Phaedra had er uitgehaald om mee te spelen. Dat waren gelamineerde foto's en afbeeldingen met de benaming erbij. Ik vind het fijn om ook dat soort boekjes te zien! Andere mogelijkheden voor variatie zijn: foto's versus afbeeldingen, versus pictogrammen.

Wat je ook eventueel zou kunnen doen, is ervoor zorgen dat als het gaat om een afbeelding met tekst erbij, dat het lidwoord er telkens bijstaat. Omdat ze nog niet kunnen lezen, vind ik dat niet superbelangrijk, maar als je toch woord en beeld combineert, is dit een kleine toevoeging.

Je kan natuurlijk ook aan ander soort speelgoed taal toevoegen. Ook als we spelen met blokken en torens bouwen, die hoog en laag of smal en breed kunnen zijn, kunnen we veel taal gebruiken... sommige soorten speelgoed maken het makkelijk om bij te praten. Misschien kan het ook helpen om op voorhand na te denken: wat kan ik van de kinderen vragen als we hiermee gaan spelen? Wat kan ik hier zelf over zeggen?

Meer lezen?

In [deze blog](#) beschrijft mama en pedagoog Esmé wat haar favoriete 'open eind speelmaterialen voor baby's' zijn. Ze beschrijft hoe ze speelt met een vergiet, met textiel (stof), met schalen en kommen...

Hier vind je ook nog wat [tips](#) om te praten met baby's en peuters tijdens spel en doorheen de dag. Het gaat niet alleen om dingen benoemen, maar om steeds langere zinnen te gebruiken, vragen te stellen...

Ideetjes

Eventueel eens afspreken met ander kinderdagverblijf: oud speelgoed uitwisselen met elkaar, samen eens brainstormen... een gedeelde pedagogische studiedag doen, misschien?